

ОПШТА ПОЛИТИКА РЕВИЗИЈЕ ПОДАТАКА

Бања Лука, 2026.

Садржај

УВОД	3
1. Референтни оквир	4
2. Подручје примјене	4
3. Дефиниција и сврха ревизије статистичких података	4
4. Принципи ревизије	5
5. Врсте ревизија	5
5.1. Редовне ревизије	6
5.1.1 Разлози за спровођење редовних ревизија	6
5.1.2. Стратегија дисеминације и комуникације редовних ревизија.....	6
5.2. Велике ревизије	7
5.2.1. Разлози за спровођење великих ревизија.....	7
5.2.2. Стратегија дисеминације и комуникације великих ревизија	8
5.3. Непланиране ревизије.....	8
5.3.1. Разлози за спровођење непланираних ревизија	8
5.3.2. Стратегија дисеминације и комуникације непланираних ревизија.....	9
6. Анализа ревизија.....	9

УВОД

Да би испунила потребе корисника на најбољи могући начин, званична статистика мора да буде релевантна, тачна, правовремена, објављена у задатом року, доступна и разумљива, упоредива и усклађена.

Нарочито изражена потреба корисника је за ажурним и актуелним подацима, који ће у динамичном друштвеном и пословном окружењу омогућити благовремено доношење информисаних одлука, као и формулисање и праћење спровођења и утицаја различитих политика и програма. Званичне статистичке институције се стога често суочавају са изазовом постизања оптималне усклађености између правовремености објављивања и очувања високог квалитета статистичких података.

Републички завод за статистику (у даљем тексту, Завод) настоји да својим корисницима у што краћем року обезбиједи статистичке податке који у почетној фази могу да имају привремени карактер. У даљем току статистичке производње, ови резултати могу да буду замијењени новијим и квалитетнијим подацима у оквиру процеса ревизије статистичких података. Значајне методолошке промјене или усклађивања са правним оквиром и међународним стандардима такође могу да доведу до ревизије података. Важно је нагласити да се статистички подаци ревидирају у интересу корисника и у сврху побољшања њиховог квалитета.

С циљем осигуравања транспарентности процеса производње и ревизије статистичких података, осигуравања ефикасне комуникације с корисницима и очувања повјерења у званичну статистику, Завод у овом документу дефинише општу политику ревизије.

Овом политиком се успостављају општи принципи и правила ревизије података која укључују информације о утврђеној типологији ревизија и разлозима за њихово спровођење, начинима дисеминације и информисања јавности те значају анализе ревизија.

1. Референтни оквир

Општа политика ревизије Завода утемељена је на принципима утврђеним у [Закону о статистици Републике Српске](#) (члан 17), [Политици квалитета Завода](#) и стратегијама [дисеминације](#) и [комуникације](#), као и на принципима, смјерницама и препорукама дефинисаним у:

- [Основним принципима званичне статистике Уједињених нација](#),
- [Кодексу праксе европске статистике](#), а нарочито у:
 - о принципу 6 – Непристрасност и објективност (индикатор 6.6 – Унапријед се најављују битније ревизије или измјене методологија),
 - о принципу 8 – Одговарајуће статистичке процедуре (индикатор 8.5 – Ревизије прате стандардне, добро утемељене и транспарентне процедуре),
 - о принципу 12 – Тачност и поузданост (индикатор 12.3 – Ревизије се редовно анализирају с циљем побољшања изворних података, статистичких процеса и резултата),
- [Заједничком оквиру за осигуравање квалитета Европског статистичког система](#),
- [Приручнику Европског статистичког система о политици ревизије главних европских економских показатеља](#).

2. Подручје примјене

Овом политиком утврђују се општи принципи ревизије, примјењиви на све статистичке податке које производи Завод.

Принципи опште политике ревизије представљају довољно широк оквир за прилагођавање специфичностима статистика из различитих домена и области као и разликама у прописима и методологијама које се примјењују у њиховој производњи. Овим се обезбјеђује да политике ревизије специфичне за одређени статистички домен или област буду у потпуности усклађене са општом политиком.

3. Дефиниција и сврха ревизије статистичких података

У најширем смислу, ревизија се дефинише као било која промјена вриједности већ објављених статистичких података.

Главна сврха ревизије статистичких података је побољшање њиховог квалитета.

Ревизије се спроводе због унапређења тачности и потпуности података који се пружају корисницима, тј. због укључивања нових, побољшаних информација што може да доведе до модификације већ објављених података, као и због усклађивања са прописима, међународним стандардима, промјенама у методама, концептима, дефиницијама и класификацијама, промјенама у изворима података или због исправке накнадно уочених неправилности или грешака у раније преузетим административним подацима или достављеним статистичким извјештајима.

Наглашавамо да се исправке већ објављених података и информација, настале због ненамјерних грешака у процесу производње статистике – језичких грешака, грешака у обради, израчунавању или компилацији статистике, техничких и других сличних грешака, не сматрају ревизијом у смислу ове политике. Процедура исправљања ових грешака, њихова типологија и начин информисања корисника дати су у [Упутству за исправљање грешака у публикованим издањима Републичког завода за статистику](#).

4. Принципи ревизије

Општи принципи ревизије су:

- Статистички подаци се ревидирају у интересу корисника и искључиво с циљем побољшања њиховог квалитета.
- Политика ревизије података је јавна и доступна свим корисницима путем званичног веб-сајта Завода.
- Општи принципи ревизије су примјењиви на сву статистику коју производи Завод.
- Појединачни статистички домени или области могу да дефинишу своје специфичне политике ревизије, у складу са прописима, методологијама и праксом које примјењују у производњи статистике. Ове политике морају бити у потпуности усаглашене са принципима опште политике.
- Како би очувао повјерење корисника у процес ревизије података, Завод има за циљ да одржи стабилност политика ревизија током времена.
- Корисницима се правовремено и на транспарентан начин пружају све потребне информације о предстојећим ревизијама и распореду њиховог објављивања.
- Корисницима је омогућен приступ раније објављеним (изворним) подацима.
- Редовно се прати, анализира и извјештава о утицају ревизија на квалитет података.

5. Врсте ревизија

Општа политика ревизије података Републичког завода за статистику разликује сљедеће врсте ревизија:

- редовне ревизије,
- велике ревизије,
- непланиране ревизије.

5.1. Редовне ревизије

Редовне ревизије су планиране, текуће ревизије већ објављених података. Спроводе се због прилива нових, потпунијих података и дио су устаљене праксе производње статистичких података.

Како би се у најкраћем могућем року произвели тражени статистички подаци за различите статистичке области, а најчешће за краткорочне статистике, израчунавају се и објављују подаци привременог карактера – претходни или процијењени подаци. Ови подаци могу да буду у одређеној мјери некомплетни јер се ослањају на евиденције или базе података које у датом тренутку још увијек нису потпуне или коначне. Када се током времена комплетирају улазни подаци, претходни или процијењени резултати се ревидирају и замјењују квалитетнијим резултатима, заснованим на новијим информацијама или потпунијим изворима података.

Редовне ревизије се обично спроводе у мјесечној, кварталној или годишњој периодици. Статистички подаци који се могу редовно ревидирати су претходни и процијењени подаци. Коначни подаци нису подложни редовним ревизијама.

5.1.1. Разлози за спровођење редовних ревизија

Разлози за спровођење редовних ревизија могу да буду:

- доступност нових, потпунијих или тачнијих информација које се прикупљају од извјештајних јединица или преузимају из административних извора;
- доступност изворних података који више одговарају концепту који је предмет статистичког посматрања, што је најчешће случај код статистика које користе више извора за компилацију резултата (нпр. национални рачуни);
- усклађивање података на вишим нивоима агрегације са детаљнијим обрачунима на нижим нивоима агрегације;
- усклађивање података веће учесталости прикупљања и објављивања (нпр, мјесечни, квартални) с одговарајућим подацима мање учесталости (нпр, годишњим), заснованим на детаљнијим и поузданијим информацијама;
- укључивање ревидираних или додавање нових изворних (неприлагођених) података у израчунавање сезонски и календарски прилагођених временских серија.

5.1.2. Стратегија дисеминације и комуникације редовних ревизија

Редовне ревизије статистичких података се планирају и најављују унапријед на веб-сајту Завода. Објављују се према унапријед утврђеном распореду дефинисаном у годишњем Плану публикација.

Корисницима је почетком сваке године на веб-сајту Завода доступан [Календар публикација](#) за цијелу годину, који садржи и распоред објављивања редовних ревизија.

Календар публикација садржи наслове свих саопштења и других публикација и објава података. У насловима је јасно назначено када се ради о претходним или процијењеним подацима. Уколико подаци или статистички производи немају ознаку, сматра се да су коначни.

У табелама, графичким приказима, методолошким објашњењима и пратећим тумачењима података који су саставни дио дисеминационих производа Завода, корисницима се пружа информација о природи приказаних података (процијењен, претходни, ревидиран) у виду напомена или додатних текстуалних објашњења.

Неопходно је обезбиједити да се ревидирани подаци, кад год је то могуће, дисеминирају са истим нивоом детаља као и раније објављени (изворни) подаци.

5.2. Велике ревизије

Велике ревизије су планиране и често значајне измјене већ објављених статистичких података којима се осигурава њихов квалитет, релевантност и упоредивост. Спроводе се рјеђе него редовне ревизије, обично сваких пет до десет година. Сматрају се и методолошким ревизијама јер се често спроводе због измјена у статистичким методама, концептима или класификацијама.

Ове ревизије често утичу на резултате великог дијела временских серија, некад и на читаве временске серије. Да би се избјегли прекиди у серијама и одржала упоредивост података из различитих временских периода, раде се прерачуни већ објављених статистичких података који укључују нове и прецизније информације.

5.2.1. Разлози за спровођење великих ревизија

Велике ревизије се најчешће спроводе из једног или више сљедећих разлога:

- промјена базне године за серије индекса;
- ажурирање система пондерације;
- промјене у концептима, дефиницијама или класификацијама (нпр. због усклађивања са новим међународним стандардима или због усвајања нове класификације);
- доступност нових података који се прикупљају у дужој периодици (нпр. података из пописа или анкета с вишегодишњом периодиком провођења);
- доступност нових извора података (увођење новог статистичког истраживања или коришћење новог или унапријеђеног административног извора података или регистра);
- промјене у методама прикупљања, обраде или анализе статистичких података;
- усаглашавање са новим или измијењеним законским регулативама које директно или индиректно утичу на процес производње статистичких података.

5.2.2. Стратегија дисеминације и комуникације великих ревизија

Велике ревизије најављују се унапријед, путем информација на веб-сајту Завода и Календара публикација и то најмање мјесец дана прије утврђеног датума објављивања ревидираних података.

Корисницима се у најави ревизије пружају информације о разлозима њеног спровођења, дужини и врсти ревидираних временских серија података и року објављивања.

У сврху објављивања овако ревидираних података обично се израђују посебна статистичка саопштења или публикације, у којима се објављује цијела временска серија ревидираних података. У наслову или заглављу ових публикација се јасно означава да се ради о ревидираним подацима, уз навођење временског периода на који се подаци односе.

Објаве великих ревизија су праћене одговарајућим објашњењима које омогућавају корисницима да разумију и оцијене ревидиране резултате. Објашњења укључују информације о разлозима провођења ревизије, утицају на резултате као и информације о евентуалним прекидима у временским серијама.

Када се ревидирани подаци објављују као дио временске серије која није ревидирана у цјелости, корисницима се пружа информација о природи података (ревидирани) и додатна објашњења у виду напомена уз наслов табеле, колону или ред у коме су приказани ревидирани подаци.

5.3. Непланиране ревизије

Непланиране ревизије су ванредне ревизије објављених статистичких података и нису уобичајене за редовни статистички пословни процес. Спроводе се искључиво услед настанка непредвиђених догађаја или околности на које се није могло унапријед утицати.

Честе непланиране ревизије се избјегавају у највећој могућој мјери јер утичу на поузданост статистике и могу да умање повјерење корисника у квалитет статистичких података. Стога је врло важно да се прије њиховог спровођења анализира обим и утицај измјена у подацима на квалитет и правилну употребу и разумијевање раније објављених података.

5.3.1. Разлози за спровођење непланираних ревизија

Непланиране ревизије се спроводе ријетко и то када се након објављивања статистичких података и показатеља открију значајни недостаци који могу да буду узроковани:

- непредвиђеним измјенама или накнадно утврђеним неправилностима или грешкама у раније достављеним статистичким извјештајима (нпр, од стране великих извјештајних јединица), у изворним административним подацима или подацима других овлашћених произвођача статистике који се користе за компилацију званичне статистике;

- непредвиђеним накнадним појављивањем нових података или података значајно бољег квалитета;
- непредвиђеним промјенама у методологији (накнадно појављивање нових, значајно бољих метода или процедура за компилацију резултата);
- другим непредвиђеним околностима (техничке хаварије, природне непогоде, угроженост јавног здравља и сл.)

5.3.2. Стратегија дисеминације и комуникације непланираних ревизија

Непланиране ревизије података се објављују у најкраћем могућем року на веб-сајту Завода. Кад год је то могуће, корисници се унапријед обавјештавају о потреби за провођењем ревизије.

Ревидирани подаци праћени су одговарајућим објашњењима разлога за спровођење непланиране ревизије. У заглављу статистичког саопштења или друге врсте производа дисеминације се јасно означава да се ради о ревидираним подацима, уз навођење временског периода на који се подаци односе и верзије издања.

У изузетним случајевима, након што се анализом утврди да измјене у подацима нису већег обима и не могу значајно да утичу на квалитет и правилну употребу и разумијевање раније објављених података, измијењени подаци се могу објавити у склопу наредне редовне ревизије или другог вида објаве истоврсних података, уз напомену да се ради о ревидираним подацима.

6. Анализа ревизија

Анализа ревизија је активност коју спроводе произвођачи званичне статистике како би оцијенили квалитет података и провјерили досљедност примјене утврђених процедура ревизије.

Анализом се испитује утицај ревизије на резултате путем поређења претходних или процијењених података са коначним подацима или каснијим процјенама. Уочене разлике пружају информације о величини и смјеру ревизије и поузданости изворних статистичких података, а могу да укажу и на евентуалне систематске недостатке и слабе тачке у процесу производње или процјене статистичких података.

Спроведене ревизије података се анализирају редовно, након сваке објаве података, а најмање једном годишње.

Резултати анализе ревизија су јавно доступни корисницима. Објављују се у методолошким документима и објашњењима која прате ревидиране податке, нарочито када су у питању велике ревизије. Најважнији инструмент за редовно праћење и извјештавање о резултатима анализе су стандардизовани извјештаји о квалитету чији је саставни дио квалитативна и квантитативна оцјена спроведених ревизија. Извјештаји о квалитету треба да укључују опис политике, процедура и пракси ревизије као и индикаторе величине ревизије спроведене на резултатима статистичког процеса о којем се извјештава.